



Felix Salten

Renni pelastaa!

Sotakoiran elämä

Kuvitus Philipp Arlen

Helsinki 2016

**Tarina sijoittuu kuvitteelliseen maahan.
Niinpä sotatapahtumatkin ovat vain
traagisen todellisuuden
kuvitteellista varjoa.**

Alkuteos: *Renni der Retter: Das Leben eines Kriegshundes* (1940)

Suomennos ja sivunvalmistus Markus Lång

Kustantaja BoD – Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

Valmistaja BoD – Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-339-286-1 (nid.)

ISBN 978-952-339-731-6 (e-kirja)

”Tässä tulee Renni”, sanoi mies nostaessaan koiranpentua koria, pois emonsa hoivista. Emo kohotti hiukan päätään ja katseksi hellin ilmein, kärsivällisin silmin pienen pentunsa lähtöä.

Siinä olivat jäähyväiset, ja emo tiesi sen; mutta se asettui takaisin makuulle ja nukkui tai näytti nukkuvan.

Vastustelu ei auttanut, senkin emo tiesi, oli vain mukauduttava. Niinpä se mukautui kuuliaisesti.

Kolme pentua oli vielä jäljellä kuudesta, jotka olivat muutamia päiviä sitten syntyneet. Kaksi oli jo viety pois. Nyt lähti kolmaskin.

Viimeiset kolme painautuivat tiedottomina tiiviisti emoonsa ja joivat ahnaasti elämän lähteestä. Emossa se herätti autuuden tunnetta. Raukeus painoi yhä raskaammin sen silmäluomia.

Mies jatkoi: ”Viimeinen, jonka annan pois, saa aina nimen Renni! Kaksi lähti eilen. Yhtään ei siksi tarvitse hukuttaa, ja se olisi ollut sääli. En koskaan kasvata enempää kuin kolme. Emä ei väsy, ja pennuista tulee vahvoja.”

Ennen muinoin, rauhan aikana, mies oli asunut Adrianmeren lähellä ja kasvattanut kettukoiria. Mutta ensimmäisen suursodan jälkeen maailmanpolitiikka oli mullistunut, ja se oli harmittanut iäkästä miestä, sillä uudessa järjestyksessä hän ei enää nähnyt mieleistään järjestystä. Koska hän ei saattanut mukautua outoihin oloihin, hän oli muuttanut pohjoisemmaksi ja asettunut maahan, joka oli säästynyt sodalta ja pysynyt ennallaan.

Mies ei kerta kaikkiaan pitänyt muutoksista.

Että hän oli kuitenkin vaihtanut asuinpaikkaansa, sillä ei ollut merkitystä; sekään ei juuri tuntunut muutokselta, että nykyään hän kasvatti susikoiria eikä kettukoiria. Hän hoiti koiria niin kuin ennenkin, hänellä oli tarha; niinpä hänestä kaikki oli vanhalla mallillaan.

Kettukoirien aika oli ohi, hän tuumi. Niitä on jo liikaa; niistä on tullut naisten leikkikaluja, melkeinpä arkipukineita. Ja ne kärsivät ylijalostuksesta ja luonnevioista. Hän oli osittain väärässä. Hän kuitenkin pysyi kannassaan. Hänen oma kantansa ratkaisi, kuinka hän toimi.

Niinpä hän otti ja ryhtyi kasvattamaan susikoiria, joista hän huolehti rakastavasti.

Ilman koiria hän ei osannut elää.

”Nyt sitä pitää tietysti imettää pullosta monta viikkoa”, sanoi mies Georgille, ”ja sitten se saa syödä riisisuurimopuuroa. Ravitkaa sitä niin että se oppii pitämään vihanneksista ja juustosta! Sekaan hiukan luujauhoa!

Ensimmäisenä vuonna ei lihaa! Ei mitään raakaa!”

Georg hymyili saadessaan pikkuisen Rennin syliinsä.

Lämmin maitoinen tuoksu nousi korista, jossa emo lepäsi pentuineen. Koko tarha oli täynnä reipasta koirien hajua.

”Mitään sukupuuta en Teille anna”, selitti mies. ”Katsotaan, mitä Rennistä tulee.”

Georg hymyili lakkaamatta. ”Mitä virkaa sukupuulla?” Hän piteli hellästi sylissään pientä mustanruskeaa villakääröä, joka vikisi hiljaa. Ääni kuulosti vienolta, melkein kuin linnun ääneltä. Renni vaikuttaa etsivän voimattomasti jotakin. Georg vie etusormensa kuonon eteen. Silloin hän tuntee, kuinka pentu imee lämpimästi ja janoisesti, ja se saa hänet onnelliseksi.

”Olen aina halunnut koiran”, hän sanoi, ”kiitos Teille!”

”Älkää unohtako, että sen nimi on Renni!” huusi mies hänen jälkeensä.

”Renni! Renni kulta!” hellitteli Georg pentua kotimatalla.

Georg oli reipas ja hyväntahtoinen. Hän ei ollut vielä kolmekymmentä, oli suorittanut asepalveluksensa ja asui äitinsä kanssa somassa talossa suuren puutarhan keskellä kaupungin lähellä. Myös viereiset pellot kuuluivat hänelle. Hän kasvatti kukkia, viljeli kaalia, salaattia ja tomaatteja ja myi niitä.

Niin hän palasi ylpäänä kotiinsa pieni avuton olento muka-



naan. Tuosta pikkuotuksesta kasvaisi vielä aikamoinen koira, oikein rotukoira.

Tottahan toki! Sehän olisi vielä mahtavampaa!

Äiti nauroi nähdessään Rennin.

Rouva Maria nauroi paljon. Hän oli luonteeltaan iloinen, ja rouva Maria ja Georg asuivat tyytyväisinä kahdestaan.

”Minäkö tuota pentua kasvatan?” kysyi Maria.

”Et suinkaan!” Georg ei halunnut äidilleen ylimääräistä vai-
vaa. Hän kasvattaisi pentua itse ja ilo olisi hänen.

Georg täytti heti pullon lämpimällä maidolla.

”Ei liian lämmintä eikä liian kylmää”, opasti äiti, ”ruumiin-
lämpöistä.”

”Kyllä”, myönteli Georg, ”mutta koiranpennun ruumiin...”
Hän otti tietäväisen ilmeen ja kiinnitti pulloon tutin.

”Jopas osaat kaiken!” totesi äiti.

”Kyllä vain”, myönsi Georg ja antoi Rennille juoda.

Renni horjahteli, ei kyennyt seisomaan pulleilla koivillaan
vaan lyyhistyi tykkänään. Mutta ahnaasti se joi.

Äiti toi kaukalonmuotoisen kopan, joka oli vuorattu räsyillä
ja rievuilla. ”Nukkuisikohan se tässä Kisun kanssa?”

”Totta kai!” vakuutti Georg.

”Ehkä. Se on vielä mykkä ja melkein sokea. Saapa nähdä, mi-
ten Kisu tuollaiseen petikaveriin suhtautuu.”

Kisu oli nuori kissa, joka kuului äidille. Noin neljä viikkoa
vanhempi kuin Renni. Koska sitä aina sanottiin vain Kisuksi ja
se tuli kutsuttaessa, Kisu tuntui jääneen kissalle nimeksi. Ke-
nenkään mieleen ei tullut, että sille olisi annettava muuta nimeä.

”Kuinkahan se suhtautuu?” Georg oli luottavainen. ”Kisul-
la ei vielä ole kokemusta. Se hyväksyy Rennin.”

”Entä synnynnäinen vihollisuus?” epäili äiti. ”Sen luontai-
nen vaisto?”

”Sellaiseen minä en usko!” vakuutti Georg. ”Sellainen on ih-
misten ajamaa! Ymmärtämätöntä lietsomista!”

”Voidaanhan sitä kokeilla”, arveli äiti. ”Kisu!” hän kutsui.

”Kisu! Kisu!”

Georg asetti pennun koriin.

Renni oli juonut kyllikseen. Nyt se vikisi hiljaa, ei valittaen
vaan ikävissään. Se liikutti vaivalloisesti päätään, kuin se olisi
liian painava.

”Se kaipaa emon lämpöä”, päätteli Georg surullisena, ”se kai-
paa sisaruksiaan.”

”Missäs Kisu kulkee?” huuteli rouva Maria ja totesi välillä:
”Lämpöä pitää Renni-herran kyllä saaman! No, tulepas, Kisu!”

Musta-harmaaraitainen kissanpentu hypähteli sulokkaasti
paikalle, katseli uteliaana ja kujeilunhaluisena.

”Nyt ei leikitä!” komensi äiti, nosti Kisun lattialta, painoi not-
keaa otusta poskelleen, puhalsi siihen ja asetti koriin.

Kisu säpsähti hiukan, nuuhki Renniä kiinnostuneena ja pe-
rinpohjaisesti. Vähän aikaa tilanne pysyi ratkeamatonna. Sitten
Kisu otti ja käpertyi Rennin viereen viehättävin elein, kuin oli-
si halunnut sanoa: tämä kelpaa mainiosti!

Heti kun Renni tunsu Kisun vierellään, se painautui tätä vas-
ten. Renni lakkasi vikisemästä, huokaisi pari kertaa autuaana.
Kisu asetti käpälänsä Rennin kaulalle kuin hellien. Se kehräsi.

Vierekkäin maaten ne alkoivat vähitellen vaipua uneen.

”Kissa ja koira!” hymyili äiti.

Ja Georg nyökkäsi tyytyväisenä: ”Minähän tiesin.”

*

Renni vieroittui nopeasti pulloruoasta, ja kori kävi nopeasti
liian ahtaaksi.

Uudessakin vuoteessaan se nukkui yhdessä Kisun kanssa, ja
ne söivät riisisuurimopuuroa samasta astiasta.

Lähiympäristö — kamarit ja puutarha — kiinnostivat Ren-
niä, ja se liikkui kissan seurassa yhtä innokkaasti kuin kissa Ren-
nin seurassa.

Tuntikausia ne kisailivat leikkisästi yhdessä. Kun Rennin

paksut koivet saivat Kisun kellistettyä niin että se jäi Rennin alle, Renni haukkasi kissan päätä tai nipisti hampaillaan tai pesi pitkällä kielellään kissan kasvot, kaulan ja rinnan.

Kisu makasi selällään, antoi koiralle salamannopeita korva-puusteja, jotka eivät tehneet kipeää, ja sen takakäpälät sätkivät ja potkivat Rennin vatsaa.

Joka kerta kissa vapautui yhdellä nytkäyksellä, ja Renni ällistyi, kun kissa kiipesi höyhenenkeveästi piirongin päälle tai pihapuuhun.

Siihen Renni ei kyennyt. Ei suinkaan! Ei kyennyt eikä halunnut. Ja joka kerta se ällistyi suunnattomasti.

Renni oli veikeän näköinen otus. Sen turkki poimuili monin paikoin kuin liian iso vaate, nousi otsalla moneksi rypyksi ja uurteeksi, niin että Renni näytti kerrassaan huolestuneelta. Suhteettoman suuret korvat seisoivat suorina ja terhakoina. Pienimmänkin äänen kuullessa ne näkyivät ilmoittavan: minä kuuntelen!

Tumma turkki peitti selkää kuin satulaloimi, tummat viirut kulkivat kasvoihin ja reunustivat kitaa mustina. Renni oli ikeniään myöten musta. Sitä vastoin kurkku, rinta ja vatsa hehkuvat vaaleankeltaisena kuin leijonan turkki.

Rennin häntä oli vielä ohut eikä se huiskinut vaan roikkui hiukan kaarella ja muistutti ikäloppua mustaa luutaa.

Jykeviä koipiaan Renni ei vielä täysin hallinnut. Se lensi usein nurin, kuin koomikko tai ilveilijä tai pelle esiintyessään. Renni ei kuitenkaan tarkoitanut esiintyä tai viihdyttää vaan kompuroi tahtomattaan, eikä se millään muotoa ollut avuton. Maailma oli sille uusi, itselleenkin se oli uusi.

Rennin ulkonäkö ja kömpelyys vastasivat täydellisesti toisiaan. Rennin olemuksessa näkyi pentumaisuutta, joka ennakoiki sulokkaasti tulevaa — nuoren koiran lupaavaa kauneutta.

Sitä vastoin nuori Kisu näytti vast'ikään aikuistuneelta, mutta siinä oli yhä nuoren kissan ihastuttavaa suloisuutta ja riehakuutta; sen kujeileva leikkisyys herätti hilpeyttä. Vaikka Ren-

ni oli vahvempi, teki yritteliäs ja sukkela Kisu kaikki aloitteet ja johti leikkejä niin itsevaltaisesti, että Renni mukautui enemmälti vastustelematta.

Kisu rakasti kynsien teroittamista; se raastoi verhoja, sohvaa ja nojatuolia, kiskotteli ruumistaan ja uhkasi repiä joka paikan hajalle.

Renni tahtoi kokeilla neulanteräviä hampaitaan kaikkeen kovaan. Se järsi tohveleita, kenkiä, tuolinjaljoja, kävi ahnaasti ja leikkisästi kiinni kaikkeen mitä vain sai haltuunsa.

Äiti ja poika olivat hätää kärsimässä eläinten viettymysten kanssa ja koettivat hyväntuulisesti pitää niitä aisoissa. Rouva Maria ripusti joka puolelle vanhoja räsyjä virikkeiksi Kisulle, ja Georg heitteli Rennille koiranleivästä tehtyjä luita pureksittavaksi. Häntä nuorten eläinten riemukas touhu ihastutti.

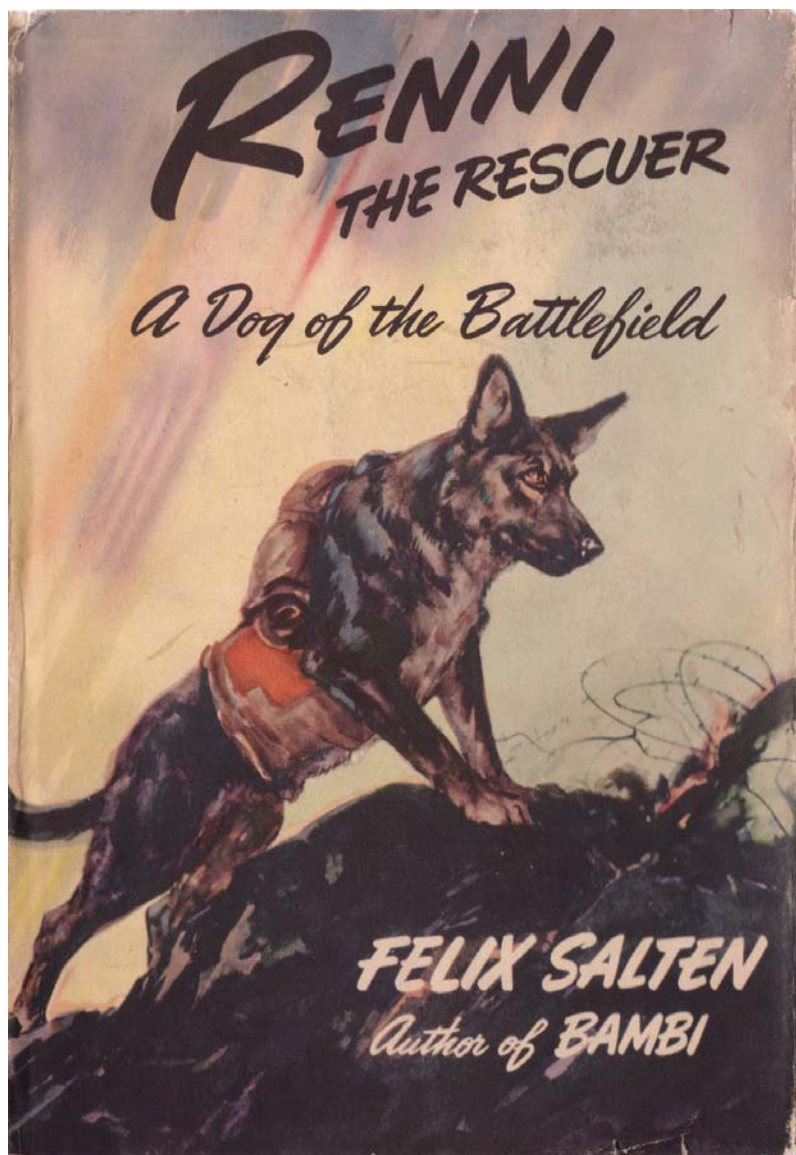
Minkäänlaisia rangaistuksia he eivät ajatelleetkaan. Rouva Maria tiesi hyvin, miten hyödytöntä oli kissaa rangaista. ”Kissat ovat villieläimiä”, hän toisteli, ”vapaita, kesyttömiä otuksia, joita ei saa kesyyntymään. Niiden pitää antaa tehdä tahtonsa mukaan, jos niistä haluaa ystävän.” Hän sanoi: ”Kissat elävät ihmisten luona vain mukavuuttaan. Jos ne jonkun ihmisen luo asettuvat, se on niiden oma itsenäinen päätös ja ihmiselle kunnia. Totteleminen on niille vierasta; sitä on turha niiltä odottaa ja vaatia.”

Muutoin rouva Maria ei ollut kovinkaan puhelias. Vain silloin kun hän johtui kissateoriaansa, hän selosti sitä ikään kuin joku väittäisi hänelle vastaan.

Mutta Georg ei väittänyt vastaan; hän hyväksyi kaiken niin kuin sanottu oli.

Erään toisenkin seikan rouva Maria mainitsi: ”Koirien orjamieli on hemmotellut ihmiset piloille, eivätkä pölkkypäät pidä kissoista, koska kissat pitävät puolensa. Niinpä niin, itsenäistä, riippumatonta vapautta ei ihminen suvaitse, ei toisissa ihmisissä saatikka luontokappaleissa.”

Tämänkin Georg myönsi auliisti. Sitäkään hän ei kiistänyt,



Englanninkielisen käännöksen kansi vuodelta 1940, oletettavasti Diana Thornen laatima.

Jälkisanat

Felix Salten (1869–1945) kirjoitti ainoan varsinaisen sotaromaaninsa *Renni der Retter: Das Leben eines Kriegshundes* maanpaossa Sveitsissä. Kuten suuressa osassa hänen myöhäistuotantoaan myös tässä teoksessa keskushahmona on eläin. Romaania varten Salten tutustui Sveitsin armeijan palveluskoiratoimintaan. Kirja julkaistiin ensin Yhdysvalloissa Kenneth C. Kaufmanin englanninkielisenä käännöksenä *Renni the Rescuer: A Dog of the Battlefield* vuonna 1940, ja saksankielinen laitos ilmestyi Sveitsissä vasta seuraavana vuonna. Englanninkielisen käännöksen kuvitti Diana Thorne ja saksankielisen laitoksen Philipp Arlen.

Vaikka romaani julkaistiin toisen maailmansodan riehuessa ja tapahtumat sijoittuvat tuohon aikaan, ei romaanissa nimetä maita eikä kaupunkeja, mutta henkilönnimet ovat saksalaisia; ainoastaan englanninkielisessä käännöksessä mainitaan tapahtumien sijoittuvan Eurooppaan, mutta henkilönnimiä on englantilaistettu.

Romaania muokattiin vielä sen jälkeen kun englanninkielinen käännös oli valmistunut. Saksankielinen laitos on lyhyempi kuin englanninkielinen käännös, sillä kustantaja ehdotti teoksesta poistettavaksi muutamia heikkouksia. Kaksi merkittävintä poistoa voidaan mainita erikseen: englanninkielisessä laitoksessa palveluskoirat keskustelevat sodasta,* ja yksi eläinhahmo — sodan järkyttämä kirjekyyhky,† joka seuraa Rennin mukana ja istuu tämän pääläella — on poistettu saksankielisestä laitoksesta kokonaan. Muutoinkin englannin- ja saksankielisessä laitoksessa on kosolti eroja, joista ei voi kaikista tietää, milloin

* Vuoden 1940 englanninkielisessä laitoksessa sivut 245–247. Liitteenä tässä kirjassa sivuilla 216–217.

† Kyyhky on mukana englanninnoksen sivulta 260 alkaen sivulle 321, ja se esiintyy myös Diana Thornen kuvituksessa.